

6. Michaels, R., Abou-Nigm, V. R., & Loon, H. van. (2021). The private side of transforming our world : UN sustainable development goals 2030 and the role of private international law : Congres: 9–11 September, 2021, Hamburg, Germany / Ralf Michaels [edit.], Verónica Ruiz Abou-Nigm [edit.], Hans van Loon [edit.].

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-636-2-8>

**PECULIARITIES OF CIVIL PROCEDURAL LEGAL RELATIONS
IN THE CONTEXT OF JUDICIAL PROTECTION OF THE RIGHTS
AND LEGITIMATE INTERESTS OF PARTICIPANTS
IN LAND LEGAL RELATIONS IN CIVIL PROCEEDINGS**

**ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ
ПРАВОВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ
ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ
ПРАВОВІДНОСИН В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

Chebyshev M. R.

*Postgraduate Student at the Department
of justice and legal philosophy
Faculty of law
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Чебишев М. Р.

*аспірант кафедри правосуддя
та філософії юридичного
факультету
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Земельні правовідносини, не дивлячись на здавалося б їх простоту, насправді є одними із найскладніших правовідносин у сфері матеріального права, оскільки вони постійно супроводжуються певними особливостями у сфері орендно-договірних, сервітутних, емфітевзисних чи суперфіційних відносин.

Запотоцька О. В. та Пустовіт Ю. Ю. відзначають, що для земельного права характерним є те, що в основі виділення відносин, що утворюють його предмет, знаходиться земля як об'єкт чи предмет таких відносин [1, с. 106].

Такі правовідносини з точки зору їх суб'єктивного підходу, поєднують в собі як фізичних, так і юридичних осіб. Саме ці особи у сфері земельних правовідносин і формують питання щодо їх виникнення, розвитку та закінчення. Практика показує, що на етапі виникнення

земельних правовідносин спори щодо їх змісту чи предмету, як правило, не мають місця. В той же час, на етапі їх розвитку, що зокрема пов'язано з належним виконанням договорів оренди земель сільськогосподарського призначення, їх переукладенням, пролонгацією чи розірванням, обмеженням щодо використання земельних ділянок, обтяжень прав на земельну ділянку, питань добросусідства, користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб чи забудови тощо, такі спори мають місце найчастіше.

В цій частині Бондарчук Н. слушно відмічає, що сьогодні поряд із юридичними фактами та складами, які є підставами виникнення, зміни й припинення земельних правовідносин, досліджуються також великі фактичні системи. Ідеться про фактичну індивідуальну обстановку, що характерна для певного випадку правового регулювання. Це ситуація, що визначає необхідність правомірної поведінки; заборона певних дій; дозвіл особам вирішувати певні питання договірним шляхом; ситуація, що зумовлює адміністративну підлеглість [2, с. 112].

Цивільно-процесуальні правовідносини – це суспільні відносини, що виникли внаслідок впливу на них норм цивільного процесуального права та спрямовані на захист і охорону суб'єктивних прав та інтересів певних членів суспільства, що здійснюються спеціально уповноваженим органом державної влади – судом [3, с. 33].

В той же час, первинним каталізатором виникнення процесуально-правових відносин є саме дії чи бездіяльність сторін, які одночасно пов'язані із виникненням спірних земельних правовідносин. Разом з тим, суд відкриваючи провадження у справі і започатковуючи цивільні процесуальні правовідносини, по суті наділяє сторони спору правом на початок змагальності за право матеріальне, яке останні вважають порушеним, невизнаним або оспорюваним. Сам же суд здійснює контрольні функції за процесом доказування, межі якого не повинні виходити за межі процесуальних правовідносин по відношенню до кожного спірного факту чи обставини. Таким чином, такі правовідносини являють собою внутрішню процесуально-правову форму по відношенню до кожного досліджуваного факту чи обставини. Вся ця наявна сукупність процесуально-правової форми у свою чергу формує процесуально-правову форму судового процесу, при цьому утримуючи у своєму змісті виключно ті земельні правовідносини, які стали предметом судового розгляду.

Таким чином, земельні правовідносини, зміст яких ґрунтується на відносинах сторін договірної або недоговірної характеру, які забезпечують розвиток таких відносин, при наявності їх спірності починають потенційно набувати обрисів цивільних процесуальних правовідносин. Такі обриси спочатку проявляються у наявності претензій однієї

сторони земельних правовідносин до іншої. В подальшому, ці обриси набувають процесуально-прикладного свого обрамлення, «викристалізуючись» на рівні позовних заяв. Матеріально-правовий зміст таких позовів завжди буде ґрунтуватись на предметі спірних земельних відносин, які пов'язуються із наявністю виникнення, розвитку та закінчення земельних правовідносин. Разом з тим, такі правовідносини, навіть при наявності складених і поданих до суду позовних заяв, не припиняють свого існування, яке завершується і після відкриття судом провадження у цивільній справі.

В той же час, таке провадження породжує новий тип відносин, які змістовно мають інший правовий статус: статус цивільно-процесуальних відносин, які можуть мати місце лише в межах процесуальної форми судових засідань. Саме в межах таких цивільних процесуальних відносин відбувається дослідження земельних правовідносин, які мали місце у сфері землекористування, землеволодіння та землерозпорядження.

Література:

1. Запотоцька О. В., Пустовіт Ю. Ю. Особливості характеристики земельних правовідносин у межах їх адміністративно-правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 84. Ч. 3. С. 102–107.
2. Бондарчук Н. Земельні правовідносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 111–113.
3. Єфімов О. М. Цивільні процесуальні правовідносини та передумови їх виникнення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 32. Том 2. С. 32–35.